

Natur og vandmiljø, Jura, Planter

Har du overlap mellem markareal og registreret natur?

Landbrugsstyrelsen anvender kortet med vejledende registrering af § 3 beskyttet natur som administrationsgrundlag for en række forskellige støtteordninger, som Økologisk Arealtilskud og tilskud til målrettede efterafgrøder, samt i kontrol af krydsoverensstemmelse.

Viden om Opdateret 29. november 2021



På landmand.dk kan du få et overblik over om den vejledende §3-registrering overlapper med dine marker fra din ansøgning i 2021. Læs mere i artiklen: [Landmand.dk kort: Overlap mellem mark og vejledende registreret § 3 beskyttet natur](#). Vi har opdateret kortene med udtræk af den vejledende § 3 registrering den 11. oktober 2021

For ansøgninger i 2022 tager Landbrugsstyrelsen udgangspunkt i §3-kortlaget pr. 1. november 2021, der kan derfor være kommet enkelte ændringer efter udtrækket den 11. oktober. Ændringer efter 1. november i §3-registreringen vil derfor tidligst få effekt for ansøgninger i 2023.

Siden 2018 har det ikke været muligt at søge Økologisk Arealtilskud til arealer, der er registreret som § 3 beskyttet areal, og fra 2020 har det samme været gældende for målrettede efterafgrøder. For de målrettede efterafgrøder er der lavet en teknisk løsning, så overlappet mellem det vejledende §3-kortlag og marken, automatisk fratrækkes i forbindelse med ansøgningen. I 2022 forventes der en ny støtteordning "Ekstensivering med slæt" målrettet græsarealer på kulstofrige jorde og randarealer i ådale, hvor overlap med §3-kortlaget også automatisk fratrækkes det støtteberettigede areal.

Det vejledende §3 kortlag anvendes yderligere ved kontrol for krydsoverensstemmelseskrav 1.23 Beskyttelse af naturtyper, hvor kontrollen også sker på baggrund af kortlaget pr. 1. november året forud for kontrollen. Det må også forventes, at kortlaget vil blive anvendt ved kontrol af forbuddet mod gødsugning, pesticidbehandling og omlægning på §3-arealer, der træder i kraft 1. juli 2022.

Brugen af den vejledende registrering har medført et øget fokus på, hvorvidt registreringen er korrekt, og det har vist sig, at registreringen af natur i en række tilfælde overlapper med landmandens markindtegning.

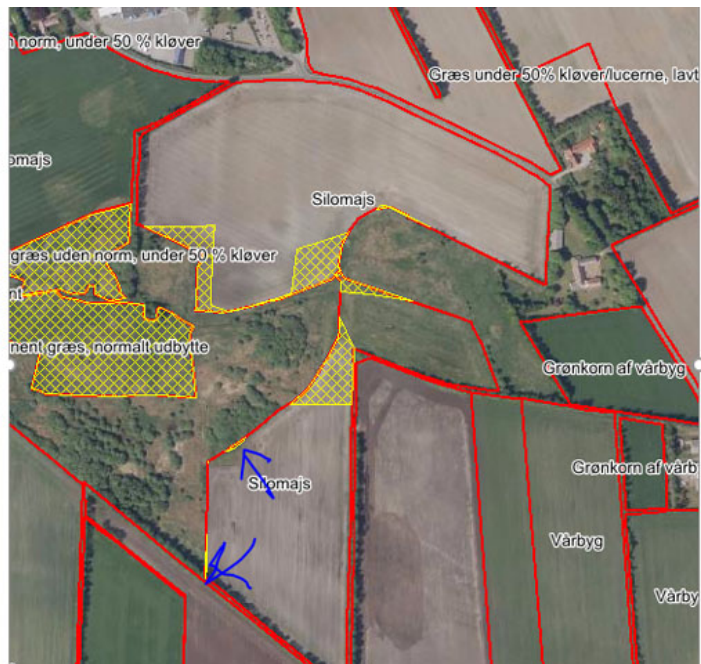
Beskyttelsen af naturen indebærer i dag et forbud mod at ændre på naturens tilstand. Ved overtrædelser kan ejere og brugere pålægges at reetablere naturen, straffes med bøde og evt. sanktioner efter kontrol med krydsoverensstemmelse. Med forbuddet mod gødsugning, sprøjtning og omlægning af alle § 3 beskyttede arealer, er det også fremadrettet vigtigt, at du kender og er enig i registreringerne af beskyttet natur på din ejendom. Forbuddet træder i kraft 1. juli 2022.

Vi vurderer at der kan være en række årsager til overlap:

1. at det § 3 beskyttede areal på lovlig vis indgår i driften, men arealet kan blive berørt af det kommende forbud mod gødsugning, sprøjtning og omlægning
2. at marken er unøjagtigt indtegnet
3. at den § 3 beskyttede natur er unøjagtigt indtegnet
4. at arealer registreret som natur er blevet inddraget i dyrkning

Få vurderet om kortene skal rettes

Uanset årsagerne anbefaler SEGES, at du som landmand sammen med din konsulent vurderer om kortene bør rettes og får afklaret om der evt. kan være sket overtrædelser. Årsagerne kan nemlig være vanskelige at klarlægge i praksis, men et retvisende kort er den bedste vej til at mindske risikoen for overtrædelsessager og sanktioner efter Kontrol med Krydsoverensstemmelse.



Figur 1. Illustrationer af overlap mellem mark og registreret beskyttet natur. På kortet ses meget små over-lap, der må antages at være unøjagtige indtegninger, større overlap med hele markarealer, der drives med permanent græs, en driftform, der normalt ikke er i strid med en § 3 beskyttelse, samt mindre overlap mellem omdriftsmarker og registreret natur, der kan skyldes en ulovlig opdyrkning.

Det beskyttede areal indgår på lovlig vis i driften

Naturbeskyttelseslovens § 3 omfatter en række naturtyper, f.eks. eng, overdrev og strandeng, som ofte er under en eller anden ekstensiv landbrugsmæssig anvendelse f.eks. afgræsning, slæt og lettere gødskning mm. Beskyttelsen indebærer et forbud mod at foretage ændringer i tilstanden af den beskyttede natur, mens den hidtidige ekstensive anvendelse kan forsættes, selvom et areal omfattes af beskyttelsen.

Derfor kan det samme areal også godt være både registreret som mark, evt. som permanent græs, og som beskyttet natur uden, at der er fejl i registreringerne eller er sket overtrædelse af naturbeskyttelsesloven. Det er dog vigtigt at understrege at intensivering eller væsentlige ændringer i driften ofte vil være i strid med beskyttelsen. Spørg din konsulent eller din kommune, hvis du er i tvivl, inden du foretager ændringer i anvendelsen.

Fordi der den 1. juli 2022 indtræder et forbud mod gødskning, pesticidbehandling, omlægning og tromling på alle § 3 beskyttede arealer – også dem der hidtil har været anvendt landbrugsmæssigt - er det væsentligt at kende sin beskyttede natur godt, så man ikke overtræder bestemmelserne. Se mere om mulighederne for at have styr på den beskyttede natur i denne artikel: [Har du §3-beskyttet natur på dit landbrug?](#)

Unøjagtige indtegninger af mark

Det er vigtigt, at markerne indtegnes så korrekt som muligt i Internet Markkort (IMK). Selv meget små overlap med §3-kortlaget kan få indflydelse på tilskud til Økologisk Arealtilskud og målrettet kvælstofregulering, og kan give anledning til høringsbreve ved kontrol for krydsoverensstemmelse.

Unøjagtige indtegninger af § 3 natur

Beskyttelsen af § 3 naturen er umiddelbar. Det vil sige at naturen er beskyttet, når den indfinder sig, og arealerne kan både vokse sig ind i og ud af beskyttelse. Arealerne er alene vejledende registreret, og mange arealer er udelukkende registreret ved fortolkning af luftfoto. Der kan være unøjagtigheder, hvor markkanter og naturregistreringer overlapper, fordi en vis fejlmargen har været accepteret ved myndighedernes indtegninger fordi man i udgangspunktet ikke har haft markkort eller markblokkort åbne ved arbejdet i kommunen.



Har du god sikkerhed for, at der er tale om en fejlregistrering kan du rette henvendelse til kommunen og få rettet registreringerne evt. via forespørgselsordningen efter § 9 i [Bekendtgørelse om beskyttede naturtyper](#).

Er der den mindste tvivl om, at der kan være sket en overtrædelse, bør sagen undersøges nærmere, se næste afsnit.

Arealer, registreret som natur, er blevet inddraget i dyrkningen

Da registreringerne er vejledende og beskyttelsen dynamisk kan der være større og generelle fejl i registreringerne af beskyttet natur. Arealer kan for eksempel være fejlagtigt registreret, selvom de er omfattet af 1-års regel eller genopdykningsret. Arealet kan også være vokset ud af beskyttelsen.

Der er dog de seneste år gennemført en række indsatser for at forbedre den vejledende registrering, og fremadrettet skal kommunen gennemgå og holde registreringerne opdateret over 10-årige perioder. Registreringen tillægges, sammen med tolkninger af luftfoto, stor betydning ved uoverensstemmelser i sager om potentielle overtrædelser. Og som lodsejer kan det være meget vanskeligt at påvise sin eventuelle ret til dyrkning, når et § 3 registreret areal allerede er dyrket.

Hvis arealer eller delarealer, der er i omdrift er registreret som beskyttet natur er der en vis risiko for, at det vurderes, at der er sket en overtrædelse af naturbeskyttelsesloven.

Vurderer kommunen, at der er sket en overtrædelse, vil man som lodsejer blive pålagt at retablere forholdene, så naturen igen kan indfinde sig. I grove tilfælde kan der ske politianmeldelse og sanktioneres med bødestraf. Konstateres uoverensstemmelsen/overtrædelsen ved kontrol med krydsoverensstemmelse kan der sanktioneres med træk i den direkte arealstøtte.

Der er i princippet ingen arealmæssig bagatelgrænse, men der er forældelse på overtrædelser sket for mere end 4 år siden.

Uden for Natura 2000-områderne, kan der kun sanktioneres for:

- Ændringer i strid med § 3-beskyttelsen i form af opfyldning eller dræning af sø eller mose
- Ændringer i strid med § 3-beskyttelsen i form af jordbearbejdning, herunder pløjning, harvning, fræsning og/eller såning

Tilstandsændringer af §3 arealer uden for Natura 2000 områder foretaget før 3. maj 2018 er ikke omfattet af kravet.

Indenfor Natura 2000-områderne er alle overtrædelser i princippet omfattet af krydsoverensstemmelse. Det afgørende er om der kan konstateres en tilstandsændring. Tilstandsændringer af §3 arealer inden for Natura 2000 områder foretaget før 3. maj 2018 er omfattet af kravet (dog maksimalt 4 år tilbage jf. fristen for forældelse).

Det følger af kontrolinstruksen, at den stedlige kommune skal kontaktes for at få verificeret § 3 beskyttelsen.

Se følgende vejledning, som myndighederne tidligere har brugt til vurdering af årsager til tabt natur.

[Vejledning i luftfototolkning af tabt natur](#)

Få rettet kortene og ryddet op i uoverensstemmelserne

Den § 3 beskyttede natur rummer bl.a. helt unikke og uerstattelige naturværdier. Derfor er der god grund til at passe godt på den. Det kan desuden være meget ubehageligt og dyrt at få en potentiel overtrædelsessag. Hertil kommer, at der kan være en del praktiske udfordringer med at søge om tilskud til arealer med overlap.

Ulovlig dyrkning skal naturligvis bringes til ophør. Ofte er det nødvendigt at indlede en dialog med kommunen for at få en god aftale om, hvordan forholdene bringes i orden. Særligt hvis der tale om lidt mere gennemgribende forandringer.

Vi anbefaler, at man kontakter sin konsulent og får vurderet hvilke tiltag og muligheder, der er den bedste vej til at få bragt tingene i orden. Nogle foreninger/konsulenthuse har tidligere haft gode erfaringer med at etablere et samarbejde med den lokale kommune og lagt en linje sammen for at få behandlet evt. overtrædelser. Det kan måske være givet godt ud at gøre tilsvarende for de små overlap.

Du kan også få hjælp fra lokale DLBR-eksperter i naturforvaltning, som du kan finde kontaktoplysninger på her:

[Find din lokale ekspert i natur og tilskud til natur](#)

Se på synlige forskelle i marken



Mange § 3 beskyttede arealer er blevet registreret i en tid, hvor enge og overdrev var hegnede og afgræsset. Overgangen til de ikke beskyttede arealer var således tydelig ved f.eks. hegn, skel og små veje, men mange af disse elementer er forsvundet gennem tiden.

Mange gange kan grænserne i stedet erkendes ved terrænændringer, fugtighedsforhold og skift i vegetationen. Men fugtighedsforhold kan fluktuere og stadig mere udbredte dyrkningsformer med reduceret jordbearbejdning, eller flerårige græsmarker og brak kan gøre det vanskeligt at skelne mellem mark og natur.

På arealer, der grænser op til natur og hvor marken ikke omlægges årligt, bør man overveje at markere skellet fysisk i marken. Er der risiko for, at naturen indvandrer på arealer med en mere ekstensiv drift, bør det også overvejes at søge genopdykningsret på arealet, herved kan registreringer som § 3 imødegås.

Emneord

[Naturbeskyttelse](#)[Tilskud](#)

Publiceret: 09. juli 2020

Opdateret: 29. november 2021

Vil du vide mere?



Winnie Heltborg

Specialkonsulent, Natur

SEGES

whb@seges.dk



Marianne Haugaard-Christensen

Landskonsulent, cand.agro.

SEGES

mhg@seges.dk

Støttet af

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Landbrug & Fødevarer F.m.b.A. SEGES

Agro Food Park 15

8200 Aarhus N

Tlf. 87 40 50 00

Fax. 87 40 50 10

Email info@seges.dk

